

تبریز نفس ندارد

اگر روزگاری آسمان کبود و گرفته زمستانی نشانه انتظار برای بارش برف و باران بود این روزها هر صبح که چشم‌مان به آسمان تیره مه گرفته می‌افتد، سمفونی تکراریِ هوای آلوده و وضعیت هشدار با قهوه‌ای رنگی‌هایش دهن‌کجی می‌کند.

اگر روزگاری آسمان کبود و گرفته زمستانی نشانه انتظار برای بارش برف و باران بود این روزها هر صبح که چشم‌مان به آسمان تیره مه گرفته می‌افتد، سمفونی تکراریِ هوای آلوده و وضعیت هشدار با قهوه‌ای رنگی‌هایش دهن‌کجی می‌کند.

به گزارش **خبرگیری فارس** از تبریز، 29 دی ماه در تقویم ایران به عنوان روز هوای پاک نام‌گذاری شده است. بحران آلودگی هوا در تهران و 6 شهر آلوده دیگر ایران شامل تبریز، مشهد، اراک، اصفهان، شیراز و اهواز، در سال 1374 مسئولان ستاد اجرایی کاهش آلودگی هوا را بر آن داشت تا به منظور ایجاد حساسیت در بین اقشار مختلف جامعه، روز 29 دی‌ماه را به عنوان روز هوای پاک اعلام کنند. هدف از اعلام روز ملی هوای پاک ایجاد حساسیت در بین اقشار مختلف جامعه بوده است و از آنجایی که کلید اصلی کاهش آلودگی هوا، مشارکت مردمی و افزایش هماهنگی بین‌بخشی است این روز می‌تواند عامل مهمی در ایجاد این مشارکت و هماهنگی بین‌بخشی باشد. **تبریز نفس ندارد** این روزها آنقدر از علل آلودگی‌ها و راهکارها و کارهای کارشناسی شده برای رسیدن به آسمان یکدست آبی حرف‌ها زده‌اند و شنیده‌ایم که دیگر هر شهروند عادی هم می‌تواند به راحتی این غبار را تحلیل و کارشناسی کند. ولی کمی که به عقب برگردیم یادمان می‌آید که تبریز ما از اول این طور نبود. باغ شهر بود و به سرسبزی و درختان پر هیئتش شهره. آن روزها که هنوز درخت‌ها جای برج‌ها و ساختمان‌ها را تنگ نکرده بودند و آدم‌ها برای نفس کشیدن جای دوری نمی‌رفتند. بعدها که برج‌ها اولویت پیدا کردند، درخت‌ها از ریشه زده شدند و دیگر نه تبریز نفس کشید و نه شهروندان. کمان نقد مسئولان شهری ولی به هر سو تاب بر می‌دارد. شهرداری از صنایع شاکی می‌شود و محیط زیست از نظام مهندسی و در نهایت همه با هم به دود و آلودگی خودروها اعتراض می‌کنند و این چرخه همین‌طور حول حرف‌ها دور می‌زند. **شهری که همگام با شهروندان رشد نکرد** هر چند جمعیت تبریز از زمان باغ شهر بودن تا امروز رشد زیادی کرده ولی انگار مدیران شهری فراموش کرده بودند که شهروندان شهرشان برای زندگی و بهره‌مندی از حداقل حقوق شهروندی نیاز به رفاهی هر چند نسبی دارند. ولی از همان روزی هم که متوجه قضیه شدند و دست بکار راه‌اندازی مترو برای این کلانشهر میلیونی، باز هم سالها گذشته و این تدبیر هر چند دیر هم هنوز به بار ننشسته‌اکنون شهروندان تبریز از یکسو به جهت داشتن کارخانه‌های متعدد و از سوی دیگر با افزایش جمعیت در طول سالیان و تعداد خودروها و همچنین معضل دریاچه ارومیه در همسایگی خود با معضل آلودگی هوا به طور جدی رویه‌رو شده به طوری که جزو آلوده‌ترین شهرهای کشور محسوب می‌شود. در این میان شهرداری تبریز از آلودگی هوا و بافت‌های فرسوده به عنوان دو چالش بزرگ و اصلی شهر یاد کرده و می‌گوید: توسعه حمل‌ونقل عمومی با تکیه و محوریت حمل‌ونقل ریلی که هم پایایی دارد و هم پویایی، راهکار اصلی حل آلودگی هواست که مصمم به آن هستیم و از سیاست‌های اصولی ماست. صادق نجفی ادامه می‌دهد: دوران راهکارهای مقطعی برای کاهش آلودگی هوا به سرآمده و باید از راهکارهای موقت و مسکن‌گونه برای کاهش آلودگی هوا پرهیز کرد. شایسته است هزینه‌ای که فردا برای جبران خسارات ناشی از آلودگی هوا پرداخت خواهد شد را امروز برای گسترش حمل و نقل عمومی هزینه کنیم. وی همچنین با اشاره به ضرورت گسترش شبکه حمل و نقل عمومی در تبریز تصریح می‌کند: به سبب ناکافی بودن حمل‌ونقل عمومی مردم از خودروهای شخصی استفاده می‌کنند و آلاینده‌های حاصل از این خودروها سبب تشدید آلودگی هوا می‌شود و در این میان بهترین راهکار مبارزه با آلودگی هوا گسترش حمل و نقل عمومی است. **وعده به بار ننشسته افزایش سرانه فضای سبز** رئیس شورای شهر تبریز می‌گوید: با توجه به آلودگی‌های مختلف اتفاق افتاده در کلانشهر تبریز، شورای شهر تبریز در برنامه‌ریزی پنج ساله خود بر میزان افزایش سرانه فضای سبز تبریز تاکید ویژه‌ای دارد و در همین زمینه با تقویت کمربند سبز تبریز این سرانه از میزان فعلی 15 متر مربع برای هر نفر به 20 مترمربع افزایش پیدا خواهد کرد. شهرام دبیری از حذف آلاینده‌ها برای توسعه پایدار شهری سخن گفته و ادامه می‌دهد: شورای شهر تبریز اهتمام ویژه‌ای دارد تا محیط شهری سالمی را برای شهروندان رقم زند. موضوع محیط زیست موضوع مهمی است که شهرداری بعنوان نهادی مسئول وظیفه خطیری را برعهده گرفته است. این در حالی است که پیش‌تر علیرضا نوین شهردار سابق تبریز در روزهای پایانی سال 89 نیز از اجرای این طرح پنج ساله با سرمایه‌گذاری 800 میلیارد ریالی خبر داده بود! اگر این وعده محقق می‌شد تا امروز که نیمی بیشتر از آن زمان سپری شده باید به جای افزایش آلودگی‌ها شاهد وضعیت کمی سبزتر بودیم. **سهم 72 درصدی خودروها** مدیرکل محیط زیست آذربایجان شرقی در خصوص آلودگی‌های اخیر هوای تبریز می‌گوید: در حال حاضر 400 هزار خودرو در سطح کلانشهر تبریز تردد می‌کنند که به عنوان مهمترین عامل آلاینده‌گی هوای این کلانشهر به شمار می‌روند، به عبارتی، سهم خودروها در آلودگی هوای تبریز 72 درصد برآورد شده است. این در حالی است که استدلال " 72 درصد آلودگی هوای تبریز توسط خودروهاست"، توسط برخی زیرسوال رفته است. حمید قاسمی در این باره می‌گوید: آمار ارقامی که در این زمینه اعلام شده پایه علمی و تحقیقاتی دارد و بدون پشتوانه علمی مطرح نشده که زیرسوال برود. این درصد بر اساس طرح تحقیقاتی که اواخر سال 91 انجام شده بدست آمده است. وی همچنین با اشاره به سهم 28 درصدی صنایع در آلودگی هوای تبریز، تصریح می‌کند: طی این مدت گروه‌های پایش را دو برابر کرده ایم تا صنایع اطراف تبریز شناسایی و کنترل کنند. با تقویت گشت پایش بر صنایع و برخورد حقوقی با آنها در صورت رعایت نکردن استانداردهای لازم برای کنترل آلاینده‌ها این موارد پیگیری می‌شود. به گفته قاسمی، همچنین نیروگاه سهم عمده‌ای را در این زمینه به خود اختصاص داده که این امر نیز به دلیل استفاده از سوخت مازت به جای گاز است که متأثر از عدم تامین گاز مورد نیاز به دلیل مشکلات کلان کشور است. **امان از آمارهای متناقض** اهر چند مدیرکل محیط زیست استان بیشتر بار آلودگی را متوجه خودروها می‌داند ولی مدیر گروه حمل و نقل و ترافیک استانداری آذربایجان شرقی با بیان اینکه تأثیر نیروگاه تبریز بر آلودگی هوای این شهر بیشتر از خودروهاست، می‌گوید: برخلاف آمارها خودروها منبع آلودگی‌های اخیر هوای تبریز نیستند. کریم باقریدر حالی که تأثیرگذاری خودروها در روزهای عادی بر آلودگی هوای تبریز را غیرقابل انکار دانسته ادامه می‌دهد: در روزهای جمعه حداکثر 15 درصد خودروهایی که در روزهای عادی در شهر تردد می‌کنند در شهر حضور دارند در حالی که آلودگی هوا همچنان به نسبت روزهای گذشته بود. به گفته وی، تأثیرگذاری مجموعه‌های صنعتی که سردمدار آنها نیروگاه تبریز است بر آلودگی هوا به مراتب بیشتر از خودروها است. باقری با اشاره به 400 تن ریزگردی که نیروگاه تبریز در سطح شهر پخش می‌کند، گفت: باید تدابیر و افکار مسئولان به این موضوع زوم کند نه تعطیلی مدارس و ادارات. **27 روز هشدار برای تبریزی‌ها** امسال مردم تبریز تجربه جدیدی را سر گذراندند. اگر تا پیش از این زربنویس‌های تلویزیونی که از تعطیلی مدارس خبر می‌داد تنها حاکی از بارش زیاد برف بود، این بار ماجرا کمی فرق می‌کرد. این بار بچه مدرسه‌ای خانه‌نشین شدند و کارمندان دیرتر به سر کار رفتند چون در بیرون از خانه هوایی برای نفس کشیدن نبود. مدیرکل محیط زیست آذربایجان شرقی با بیان اینکه تبریز مستحق این آلودگی‌ها نیست، می‌گوید: طی روزها اخیر هوای تبریز 27 روز به مرز هشدار رسیده و یک روز هم به حالت اضطراری رسید. با این حال یکی از ریشه‌های آلودگی هوای تبریز ورود روزافزون و بی‌رویه خودرو به این شهر بدون خروجی است. از سوی دیگر با در نظر گرفتن ظرفیت محدود شبکه معابر تبریز، ورود حجم بالای خودرو بر ترافیک و آلودگی هوا دامن می‌زند. فریدون بابایی‌اقدام، رئیس کمیسیون تحقیق و نظارت شورای اسلامی شهر تبریز در این باره می‌گوید: بخشی از سهم این آلودگی مربوط به عملکرد خودروهای درون شهری و فرسوده است که تاکنون از تردد آنها جلوگیری به عمل نیامده و ما هر روز شاهد فعالیت این خودروها در سطح شهر هستیم و با توجه به میزان بالای آلاینده‌گی و هدر رفت بخشی از سرمایه‌های ملی، بی شک نمی‌توان از کنار این مسئله به راحتی عبور کرد. وی با تأکید بر این که میزان آلاینده‌گی برخی از خودروهای فرسوده که درون شهر به امر سرویس رسانی به شرکتها، سازمانها، ادارات می‌پردازند به مراتب بیشتر از سایر خودروها است افزود: بخشی از این آلودگی به اتوبوس‌های شرکت واحد اتوبوسرانی تبریز و حومه تعلق دارد که ساعات بیشتری از روز را نیز در سطح شهر به فعالیت می‌پردازند. تلاش می‌کنیم تا هرچه سریع‌تر اتوبوس‌های فرسوده شرکت واحد از نوبت خارج شده و اتوبوس‌های جدید و با کیفیت بهتر وارد سیستم

خدمات رسانی به شهروندان عزیز شوند. از نظر کارشناسان یکی از راهکارهای حل این مشکل از رده خارج کردن خودروهای فرسوده است، بنابراین به دولت پیشنهاد شد تا واردکنندگان و خریداران را وادار سازد به ازای ورود یا تولید هر دستگاه خودرو نسبت به اسقاط و اوراق کردن یک دستگاه خودروی فرسوده اقدام کنند که متأسفانه در زمینه از رده خارج کردن فرسوده‌ها نیز توفیق چندانی نداشته‌ایم. **مسکنی مثل "اجرای طرح ترافیک"** شاید تنها تصمیم اساسی مدیریت شهری پس از آن همه جلسه و سمینار و کمیته‌های اضطراری توافق بر سر اجرای طرح ترافیک در محدوده مرکزی شهر باشد. طرحی که مرحله آزمایشی آن برای رفع نواقص احتمالی اسفند سال جاری امتحان شده و از خردادماه 93 بطور قطعی اجرا می‌شود. حمید قاسمی، مدیرکل محیط زیست آذربایجان شرقی در رابطه با طرح ترافیکی محدوده مرکزی تبریز و تاثیر آن در کاهش آلودگی شهر می‌گوید: با اجرای این طرح پیش‌بینی می‌شود شاهد کاهش 15 درصدی در آلودگی هوای تبریز باشیم. قاسمی ضمن تاکید بر موفقیت‌های که اجرای طرح ترافیکی در کلانشهرهای مثل تهران و ارومیه به دنبال داشته گفت: محیط زیست استان از هر طرح و اقدامی که منجر به کاهش بار آلودگی تبریز شود حمایت می‌کند. امسال در آستانه روز هوای پاک مردم تبریز بیش از همیشه دلتنگ روزهای آفتابی و دیدن آسمان آبی هستند. آسمانی که روزهاست پشت پرده‌ای از مه و دود خفته و شهر صنعتی شده بی‌باغ و سبزی را عبوس‌تر نشان می‌دهد. انگار تمام اینها پیش زمینه‌ای است تا مردم استان خود را برای روزهای سخت‌تر آماده کنند. روزهایی که بادهای منطقه دریاچه ارومیه به انتشار نمک، اراضی کشاورزی و درختان استان‌های آذربایجان شرقی و غربی را مورد حمله قرار خواهند داد و دیگر آلودگی یک شوخی فصلی نیست. بر اساس این گزارش در پایان فقط به این نکته اشاره می‌کنیم، که طبق آمارها، آلودگی هوا چهارمین عامل مرگ و میر در جهان است و یک میلیارد و 400 میلیون نفر در جهان در معرض آلودگی هوا قرار دارند و سالانه 3 میلیون نفر در دنیا جان خود را به دلیل عوارض مستقیم یا غیرمستقیم آلودگی هوا از دست می‌دهند. **پیامدهای آلودگی هوا؛ شیوع سرطان و بیماری‌های تنفسی و روحیه‌نگامی** که هوا آلوده است میزان آلاینده‌های موجود در هوا نظیر سرب از حد استاندارد فراتر می‌رود و این می‌تواند تهدیدی علیه عملکرد اعضا و اندام‌های حیاتی بدن باشد. از عواقب و پیامدهای مهم آلودگی هوا که با روش‌های علمی و آکادمیک به اثبات رسیده و کمتر مورد توجه قرار گرفته تاثیر آن بر افزایش شیوع اختلالات روحی و روانی است. از سوی دیگر، افزایش سطح گازهای آلاینده یا به عبارتی آلودگی هوا، بیش از هر چیز زنگ خطری برای افراد مبتلا به بیماری‌های قلبی و عروقی است. در واقع ساکنان کلانشهرها که در بلندمدت در معرض تماس با ذرات آلاینده هستند احتمال نارسایی قلبی و مواجه شدن با سکنه قلبی در آنها افزایش می‌یابد. همچنین خطر تولد زودرس و وزن کم هنگام تولد، در مناطقی که آلودگی هوا بیشتر است، بسیار بیشتر و حدود سه برابر مناطقی است که آلودگی کمتری دارند و خطر مرگ و میر نوزادان نیز در مناطق آلوده چهار برابر می‌شود..... نگارنده: سحر فکردار